

**Baymakov S.R., Po'latov M.M., Ishigov I.A.,
Togaev Sh.B., Moldaliev I.S., Tulejanov N.K.**

**QORIN BO'SHLIG'INING
O'TKIR XIRURGIK KASALLIKLARINING
DIAGNOSTIKASINING O'ZIGA XOS TOMONLARI**

**TOSHKENT DAVLAT STOMATOLOGIYA INSTITUTI
XO'JA AXMAD YASSAVIY NOMIDAGI
XALQORO QOZOQ-TURK UNIVERSITETI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT STOMATOLOGIYA INSTITUTI
XO'JA AXMAD YASSAVIY NOMIDAGI XALQORO QOZOQ-
TURK UNIVERSITETI**

Baymakov S.R., Po'latov M. M., Ishigov I.A.,
Togaev Sh.B., Moldaliev I.S., Tulejanov N. K.

Bilim sohasi 900000 – Sog'liqni saqlash va
ijtimoiy ta'minot

Ta'lim sohasi 910000 – Sog'liqni saqlash
“Xirurgik kasalliklar” fani

**QORIN BO'SHLIG'INING
O'TKIR XIRURGIK KASALLIKLARINING
DIAGNOSTIKASINING O'ZIGA XOS TOMONLARI**

qo'llanma

Ta'lim yili 2021-2022 100 – Davolash ishi

Baymakov S.R., Po'latov M.M., Moldaliev I.S., Togaev Sh.B.,
Ishigov I.A., Tulejanov N.K. **Qorin bo'shlig'ining o'tkir xirurgik
kasalliklarining diagnostikasining o'ziga xos tomonlari / O'quv
qo'llanma.** – Tashkent-Turkestan: TGSi, KTMU, 2024. – 279b.

Qorin bo'shlig'ining o'tkir xirurgik kasalliklari kundalik hayotda ko'p
uchrashi, diagnostikasining murakkabligi va o'z vaqtida davolanmasa
ko'pchilik xollarda inson hayoti uchun xavf soladigan, xattoki bemorni
o'limiga sabab bo'ladigan asoratlarga olib kelishi mumkinligi sababli
zamonaviy tibbiyotning eng dolzarb muammolaridan biri bo'lib qolmoqda.

O'zR SSV, Toshket Davlat Stomatologiya Instituti davolash fakulteti
"Jarrohlik va Xarbiy Dala Jarroxligi" kafedrası va Qozoq-Turk xalqaro
universiteti me ditsina fakulteti xodimlari tomonidan "Xirurgik kasalliklar"
fanini o'rganayotgan davolash fakultetining 4 kurs talabalari uchun
yaratilgan ushbu o'quv qo'llanma umumiy jarrohlik va jarrohlik kasalliklari
fanlari bo'yicha umumiy hajmi 5510100 davolash ishi mutaxassisligiga oid
davlat ta'lim standartiga mos bo'lgan kasalliklarning diagnostikasining
o'ziga xos tomonlarini va davolash taktikasiga qaratilgan materiallarni
asosiy qisimlarini o'z ichiga olgan.

O'quv qo'llanmani o'zlashtirgan talabalar va yosh shifokorlar ushbu
kasalliklarga o'z vaqtida tashxis qo'yish, birinchi yordam ko'rsatish va
davolash taktikasini to'g'ri tanlash imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Taqrizchilar:

Axmedov M.A. – TTA, Oilaviy tibbiyotda xirurgik kasalliklar
kafedrası professori, tibbiyot fanlari doktori

Babakulov Sh.X. – TDSI, Xirurgiya va XDJ kafedrası dotsenti,
tibbiyot fanlari nomzodi.

Баймаков С. Р., Пўлатов М. М., Ишигов И. А., Тогаев Ш. Б., Молдалиев И.С., Тулежанов Н.К. Особенности диагностики острых хирургических заболеваний органов брюшной полости / Учебное пособие. – Ташкент-Туркестан: ТГСИ, КТМУ, 2024. – 279 с.

Особенности течения ургентный хирургические заболевание органов брюшной полости, большая частота их встречаемости, трудности диагностики, а также частое развитие тяжелых осложнений не редко приводящих к летальному исходу при несвоевременной диагностике и лечебных мер, оставляют этих патологии органов брюшной полости самой актуальной проблемой современной медицины.

Данное учебное пособие, созданное сотрудниками кафедры «Хирургия и военно-полевая хирургия» лечебного факультета Ташкентского государственного стоматологического института МЗ РУз, а также сотрудниками медитсинского факультета Казахско-Туреского международного университета имени Ходжа Ахмада Яссавий предназначено для студентов 4 курса лечебного факультета по предмету «Хирургические болезни» по направлениям 5510100 – лечебное дело изучающие предметы общей хирургии и хирургических болезней.

Студенты и молодые врачи освоившие данное учебное пособие, смогут своевременно устанавливать диагноз, оказывать первую помощь и выбрать правильную тактику лечения.

Рецензенты:

Ахмедов М.А. – профессор кафедры Хирургические болезни в семейной медицине ТМА, д.м.н.

Бабакулов Ш.Х. – доцент кафедры Хирургия и ВПХ ТГСИ, к.м.н.

MUNDARIJA

Kirish	6
O'tkir appenditsit	7
Chuvalchangsimon o'simtani anatomiyasi va fiziologiyasi	7
Appenditsitning etiologiyasi va patogenezi	8
Patologoanatomik turlari	9
O'tkir appenditsitning klassifikatsiyasi	10
O'tkir appenditsitning klinikasi	11
O'tkir appenditsitning atipik xollardagi klinikasi	13
Retrotsekal appenditsitning klinikasining o'ziga xosligi	13
Chanoqda joylashgan appenditsit klinikasining o'ziga xosligi	14
O'tkir appenditsit qariyalarda kechishining o'ziga xosligi	14
O'tkir appenditsit xomiladorda kechishining o'ziga xosligi	15
O'tkir appenditsitni yosh bollarda klinik kechishing o'ziga xosligi	16
Rezidual appenditsit	16
O'tkir appenditsitning diagnostikasi	17
Differensial diagnostikasi	17
O'tkir appenditsitning davosi	22
O'tkir appenditsitning asoratlari	23
Periappendikulrya infiltratning klinikasi va diagnostikasi	23
Perpendikulyar abssessni(ikkilamchi) klinikasi va diagnostikasi	25
Perpendikulyar abssessni(birlamchi) klinikasi va diagnostikasi	26
Duglas bo'shlig'i abscesslari	26
Ichaklar orasi abssessi	28
Diafragma osti abssessi	29
Psoas abssess	30
Peritonit	30
Tromboembolik asoratlari	32
Peliflebit	32
O'pka arteriyasini tromboemboliyasi	33
Operatsiyadan keyingi asoratlari	33
O'tkir appenditsit mavzusi bo'yicha vaziyatli masalalar	34
O'tkir appenditsit mavzusi bo'yicha nazorat savollari	39
Churralar va ularning asoratlari	41
Churra, tuzilishi, eventeratsiya va tushishdan farqi	41
Churralarni klassifikatsiyasi	42
Churralarni etiopatogenezi	44
Churralarni klinikasi va diagnostikasi	45
Sirpaluvchan churralar	46

Asoratlanmagan churralarni davolash	47
Chov churralari	48
Son churralari	51
Kindik churrasi	52
Churralarni asoratlari	53
Churrani qisilishi	54
Churrani yallig'lanishi	57
Koprostaz	58
Churrani to'g'rilanmasligi	58
Churra va ularning asoratlari mavzusida vaziyatli masalalar	59
Churra va uning asoratlari mavzusida nazariy savollar	64
O't-tosh kasalligi va uning asoratlari	66
Etiologiyasi va patogenezi	66
O't toshlarini tarkibi	68
Xolesistitlarning klassifikatsiyasi	68
O'tkir xolesistitning patomorfologiyasi	70
O'TK, o'tkir toshli xolesistit va asoratlarini klinikasi	71
O'TK, o'tkir toshli xolesistit va uning asoratlari mavzusida vaziyatli masalalar	73
O'TK, xolesistolitiaz va asoratlari bo'yicha savollar	76
O'TK, xoledoxolitiaz va uning asoratlari	77
Mexanik sariqlik (sariqlikni turlari), xolangit, etiologiyasi patogenezi, klinikasi, diagnostikasi va davolash taktikasi	77
O'TK, xoledoxolitiaz va asoratlari mavzusida vaziyatli masalalar	80
O'TK, xoledoxolitiaz va asoratlari mavzusida nazariy savollar	82
O'tkir pankreatit	84
OOBning anatomiyasi va fiziologiyasi	84
O'tkir pankreatitning klassifikatsiyasi	89
O'tkir pankreatitning patogenezi	89
O'tkir pankreatit klinikasi va diagnostikasi	94
O'tkir pankreatitning differensial diagnostikasi	100
O'tkir pankreatitning davosi	100
Pankreatit mavzusi bo'yicha vaziyatli masalalar	102
O'tkir pankreatit mavzu bo'yicha nazariy savollar	105
Me'da va 12 b./ ichakning YaK va uning asoratlari	106
Me'da va o'n ikki barmoq ichak yarasidan qon ketish	107
Yara kasalligidan boshqa kasalliklarda qon ketish	111
Qizilo'ngach kasalliklarida qon ketish	112
Qizilo'ngach varikoz kengaygan venalaridan qon ketish	112

Verlgof kasalligi	113
Gemofiliya	113
Shenleyn - Genoxning allergik purpurasi	113
Me'da yarasining malignizatsiyasi va rakida qon ketish	114
Mellori - Veyss sindromi	115
Me'da va o'n ikki barmok ichak yarasining perforatsiyasi	117
Perforatsiyaning atipik xillari	123
Differensial diagnostikasi	124
Perforatsiyani davosi	128
Piloroduodenal stenoz	128
Me'da va 12 b'ichak yarasining penetratsiyasi	131
Yara kasalligi va asoratlari mavzusida vaziyatli masalalar	132
Yara kasalligi va asoratlari mavzusida nazariy savollar	138
O'tkir ichak tutilishi	140
O'tkir ichak tutilishinig etiopatogenezi	141
O'tkir ichak tutilishining klassifikatsiyasi	142
O'tkir ichak tutilishining klinikasi	144
O'tkir ichak tutilishining differensial diagnostikasi	151
O'tkir obturatsion ichak tutilishi	153
O'tkir strangulyatsion ichak tutilishi	156
Ichakda tugun hosil bo'lishi	162
O'tkir ichak tutilishining aralash turlari	163
Mekkel dvertikuli sababli ichak tutilishi	164
Invaginatsiya	165
Dinamik ichak tutilishi	167
O'tkir ichak tutilishi mavzusi bo'yicha vaziyatli masalalar	169
O'tkir ichak tutilishi mavzu bo'yicha nazariy savollar	172
Mezenterial tromboz	173
Mezenterial qon aylanishi buzilishini klassifikatsiyasi	174
Mezenterial trombozni klinikasi, diagnostikasi, davosi	175
Mezenterial tromboz mavzusi bo'yicha vaziyatli masalalar	181
Mezenterial tromboz mavzu bo'yicha nazariy savollar	182
Yo'g'on ichak kasalliklari.....	183
Yo'g'on ichakni anatomiyasi va fiziologiyasi....	183
Yo'g'on ichakni tekshirish usullari.....	186
NYaK.....	188
Kron kasalligi.....	193
Girshprung kasalligi.....	196
Yo'g'on ichak kasalliklari mavzusida vaziyatli masalalar	199

Yo'g'on ichak kasalliklari mavzusida nazariy savollar	204
To'g'ri ichak kasalliklari.....	206
To'g'ri ichakni anatomiyasi va fiziologiyasi.....	206
To'g'ri ichakni tekshirish usullari.....	208
Gemarroj.....	208
Paroproktitlar.....	213
Anal kanal yormasi.....	217
To'g'ri ichakni tushishi	219
To'g'ri ichak kasalliklari mavzusida vaziyatli masalalar	221
To'g'ri ichak kasalliklari mavzusida nazariy savollar	226
O'tkir peritonit	227
Qorin pardasining anatomiyasi va fiziologiyasi	228
Etiologiyasi va patogenezi	229
Peritonitning klassifikatsiyasi	232
Peritonitning klinikasi	233
Peritonitning diagnostikasi	239
Differensial diagnostikasi	241
Davosi	241
Peritonit mavzusi bo'yicha vaziyatli masalalar	244
Peritonit mavzusi bo'yicha nazariy savollar	248
Qorin bo'shlig'ining o'tkir xirurgik kasalliklari mavzusida testlar	249
Berilgan masala va testlarni javoblari	272
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati	273
Mundarija	275